

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi kotikuntalaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Khall 10.10.2023 § 256
589/11.01.00.03/2023

Valmistelija Kaupunginjohtaja Juhana Juntunen puh. 044 725 5222.

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi kotikuntalaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi kotikuntalaki, jolla kumottaisiin vuonna 1994 voimaan tullut kotikuntalaki. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annettua lakia sekä useita muita lakeja, joissa viitataan henkilön kotikuntaan.

Kotikuntalaissa säädetään henkilön kotikunnan ja siellä olevan asuinpaikan määräytymisestä. Kotikuntalain muutostarpeita keväällä 2020 selvittänyt hanketyöryhmä ehdotti loppuraportissaan kotikuntalain kokonaisuudistusta. Kotikuntalaki on säädetty lähes 30 vuotta sitten ja siihen on sittemmin tehty lukuisia muutoksia. Kotikuntalakiin tai henkilön kotikuntaan on viittauksia lukuisissa muissa laeissa ja asetuksissa. Kotikuntalain muuttamisella voi siten olla vaikutuksia useiden eri hallinnonalojen toimintaan. Siksi luonnos hallituksen esitykseksi on laadittu poikkihallinnollisessa säädöshankkeessa, jossa olivat edustettuina kotikuntalain soveltamisen kannalta keskeisten ministeriöiden ja virastojen sekä Kuntaliiton ja Hyvil Oy:n edustajat.

Uudessa kotikuntalaissa säädettäisiin Suomessa vakinaisesti asuvien ihmisten kotikunnan ja siellä olevan asuinpaikan määräytymisestä nykyistä täsmällisemmin. Esityksellä pyritään edistämään sitä, että väestötietojärjestelmään tehtävät ihmisten kotikuntaa ja asuinpaikkaa koskevat merkinnät ovat ajantasaisia ja vastaavat mahdollisimman pitkälti tosiasiallista asumista, jotta muut viranomaiset voivat omassa ratkaisutoiminnassaan luottaa niihin. Uudessa laissa otettaisiin myös huomioon ne muutokset, joita muussa lainsäädännössä, oikeuskäytännössä ja yhteiskunnassa on tapahtunut voimassa olevan lain säätämisen jälkeen. Lisäksi uudessa laissa täsmennettäisiin niitä edellytyksiä, joiden perusteella ulkomaiden kansalaiset voivat saada Suomessa kotikunnan. Laissa olisivat myös säännökset menettelystä, jonka mukaisesti ulkomaalaiselle tehty kotikuntamerkintä voitaisiin poistaa väestötietojärjestelmästä, jos hän ei enää täytä kotikunnan saamiselle asetettuja edellytyksiä.

Esittelijä Kaupunginjohtaja Juntunen Juhana

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää antaa em. pyyntöön seuraavan lausunnon:

Esityksen vaikutuksia kuntien toimintaan ei ole hallituksen esityksessä käsitelty riittäväällä laajuudella.

Mikäli henkilö voi itse päättää kotikuntansa, voidaan päätyä tilanteeseen, jossa henkilöllä on osoite toisen kunnan alueella, mutta väestörekisterimerkintä edellisessä kunnassaan, vaikka hänellä ei ole asuntoa tai selkeää pysyvää sidettä lähtökuntaan. Tästä seuraisi se, että työttömyyspäivärahaan oikeutettujen ulkomaalaisten ja suomalaisten työttömyysetuuden kuntaosuusmaksut säilyisivät lähtökunnan maksettavina. Tällä voidaan nähdä olevan vaikutuksia kuntatalouteen jo lyhyessä ajassa.

Työttömyysetuuden kuntamaksut on rakennettu kannustevaikutuksiltaan siten, että työttömille kuntalaisille on tarkoituksenmukaista tarjota työllisyyspalveluja. Ei voida pitää kestäväenä ratkaisuna sitä, että kunta tarjoaa lähes vuoden ajan työllisyyspalveluja ja osallistuu henkilön työttömyysetuusmaksuihin sellaisessa tapauksessa, että henkilö on muuttanut pysyvään asuinkäyttöön tarkoitettuun rakennukseen toisen kunnan alueelle, mahdollisesti toiselle ELY- ja työllisyysalueelle, luopuen samalla asunnostaan lähtökunnassa. Kotikunnan tulisi ensisijaisesti määräytyä tosiasiallisen asuinpaikan perusteella. Lakiin tulisi sisällyttää kirjaus, että aiemman kotikunnan säilyttäminen on mahdollista kaikissa muuttotilanteissa vain, jos henkilö säilyttää asunnon lähtökunnassa.

Kuhmon kaupungilla ei ole muuta huomautettavaa em. lausuntopyyntöön.

Päätös Kaupunginhallitus yksimielisesti hyväksyi kaupunginjohtajan päätösehdotuksen.